SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunta

Dnro K2024-19

18.9.2024

lav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne: HE 69/2024 vp,asiantuntijakuuleminen 20.9.2024

HE 69/2024 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSLAIN MUUTTAMISESTA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta saapua lakivaliokunnan kuultavaksi hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Yhtenä Asianajajaliiton sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Asianajajaliiton oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Asianajajaliitto pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettynä lausuntona Asianajajaliitto esittää seuraavaa.

Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista ja sen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

Suomen rikoslaki määrittää 21 luvun 5 §:ssä rangaistavaksi toisen ihmisen terveyden vahingoittamisen, kivun aiheuttamisen tai tiedottomaan tai vastaavaan tilaan saattamisen. Saman lain 6 §:n mukaisesti teko on törkeä, mikäli teossa on käytetty mm. teräasetta, aiheutettu vaikea ruumiinvamma tai teko tehdään erityisen raa’alla ja julmalla tavalla.

Hallituksen esityksessä tarkoitettu silpominen tarkoittaa naisen tai tytön ulkoisen sukuelimen osittaista tai täydellistä poistamista tai vahingoittamista ei-lääketieteellisin perustein. Hallituksen esityksessä kuvattu naisen sukuelimeen kohdistettu väkivalta on jo nykyisellääkin em. pahoinpitelysäännösten perusteella rangaistavaa.

Silpomisessa on kyse yksinomaan naispuoliseen sukuelimeen, usein lapseen, kohdistuvasta väkivallasta. Teko on ihmisoikeusloukkaus, jolla halutaan kontrolloida naista ja naisen seksuaalisuutta eikä sille ole löydettävissä hyväksyttävää perustetta. Silpominen kohdistuu tekona vain biologiseen naispuoliseen sukuelimeen riippumatta siitä, miten henkilö itse määrittää sukupuolensa. Tästä syystä asianajajaliitto katsoo, että kyseisessä laissa on mahdollista ja perusteltua poiketa sukupuolineutraalista kirjoitusasusta.

PL 194, FI-00101 Helsinki
PB 194, FI-00101 Helsingfors
Mikonkatu 25, FI-00100 Helsinki
Mikaelsgatan 25, FI-00100 Helsingfors
puh. +358 (0)9 6866 120
info@asianajajaliitto.fi
info@advokatforbundet.fi
asianajajaliitto.fi
advokatforbundet.fi

Silpomista harjoittavat maat ovat valtaosin Afrikan maita, mutta sitä harjoitetaan jossain määrin myös Aasiassa ja Lähi-Idässä. Maahanmuutto Suomeen lisääntyy koko ajan. Vuonna 2023 maahanmuuttotilasto oli Suomen mittaushistorian korkein. Toki maailman sotatilanne vaikuttaa lukuun osaltaan. Turvapaikkahakemuksia tuli määrällisesti eniten Somalian kansalaisilta. Myös Afganistanista ja Iranista tuli määrällisesti paljon hakemuksia. Nämä kaikki ovat maita, joissa silpomista harjoitetaan. Maahanmuuttokehityskin johtaa siihen, että silpomiseen liittyvät ongelmat on tiedostettava ja huomioitava myös lainsäädäntötasolla.

Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että asiasta laaditaan erillissäännös, vaikka Istanbulin sopimus ei sitä edellytäkään. Yhteiskunnallisesti on tärkeää, että sekä silpominen että siihen tähtäävät valmistelevat toimet ovat kriminalisoitu.

Teon kohteena on lähes poikkeuksetta lapsi. Rangaistusvastuun toteutumisen vuoksi on tärkeää, että syyteoikeuden vanhentumisajan alkaminen on sidottu täysi-ikäistymiseen, samoin kuin seksuaalirikosten osalta.

Esityksen rangaistusasteikko vastaa täytetyn teon osalta törkeän pahoinpitelyn rangaistusasteikkoa ja on linjassa muun lainsäädännön kanssa. On myös tärkeää, että jo teon valmistelu katsotaan siinä määrin vakavaksi teoksi, että se ei ole sakolla sovitettavissa. Silpomisen valmistelun kriminalisoinnin osalta todetaan, että odotettavissa on oikeudenkäynnissä runsaasti rajanvetokeskustelua siitä, mikä riittää täyttämään valmistelun tunnusmerkistön ja mikä on riittävä näyttö.

Asianajajaliitto pitää hyvänä, että myös silpomisen uhrin oikeus Laki oikeudenkäynnistä rikosasioista 2 luvun 1 a §:n mukaiseen avustajanmääräykseen valtion varoista on hallituksen esityksessä huomioitu.

Asianajajaliitto lausuu näkemyksenään, että hallituksen esitys on hyvin laadittu ja kattavasti perusteltu.

Helsingissä 18. päivänä syyskuuta 2024

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Liisa Pellinen, Imatra

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosoikeuden asiantuntijaryhmässä.